

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 4577/2023
29.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш, Татјане Матковић Стефановић, Јасмине Стаменковић и Мирјане Андријашевић, чланова већа, у парници по тужби тужиоца АА из ...,/..., чији је пуномоћник Владимир Мишковић, адвокат у ..., против туженог Република Србија, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, кога заступа Државно правобранилаштво Београд, Косовска 31, ради накнаде материјалне штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4262/22 од 09.11.2022. године, у седници већа одржаној 29.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4262/22 од 09.11.2022. године.

ОДБИЈА СЕ ревизија туженог изјављена против пресуде Гж 4262/22 од 09.11.2022. године у усвајајућем делу за тужбени захтев на име накнаде материјалне штете – неисплаћених месечних износа инвалиднине за период од маја 2019. године закључно са децембром 2020. године, са законским затезним каматама и то на износ од 89.356,65 динара почев од 25.06.2019. године, на износ од 89.356,65 динара почев од 25.07.2019. године, на износ од 89.356,65 динара почев од 25.08.2019. године, на износ од 89.356,65 динара почев од 25.09.2019. године на износ од 89.356,65 динара почев од 25.10.2019. године, на износ од 89.356,65 динара почев од 25.12.2019. године, на износ од 89.356,65 динара од 25.12.2019. године, на износ од 89.356,65 динара од 25.01.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.02.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.03.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.04.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.05.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.06.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.07.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.08.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.09.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.10.2020. године, на износ од 98.834,85 динара од 25.11.2020. године, на износ од 98.834,85 динара почев од 25.12.2020. године и на износ од 98.834,85 динара почев од 25.01.2021. године, па све до исплате и на име накнаде материјалне штете – неисплаћених месечних износа накнаде за ортопедски додатак за период од маја 2019. године закључно са децембром 2020. године, са законским затезним каматома и то на износ од 25.913,43 динара почев од 25.06.2019. године, на износ од 25.913,43 динара почев од

25.07.2019. године, на износ од 25.913,43 динара почев од 25.08.2019. године, на износ од 25.913,43 динара почев од 25.09.2019. године, на износ од 25.913,43 динара почев од 25.10.2019. године, на износ од 25.913,43 динара почев од 25.11.2019. године, на износ од 25.913,43 динара почев од 25.12.2019. године, на износ од 25.913,43 динара почев од 25.01.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.02.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.03.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.04.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.05.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.06.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.07.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.08.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.09.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.10.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.11.2020. године, на износ од 28.662,11 динара почев од 25.12.2020. године и на износ од 28.662,11 динара почев од 25.01.2021. године, па све до исплате, као неоснована,

УСВАЈА СЕ ревизија туженог, **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 4262/22 од 09.11.2022. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 52938/21 од 14.06.2020. године, тако што се одбија тужбени захтев тужиоца АА из ... да се обавезе тужена Република Србија, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања да тужиоцу исплати на име накнаде материјалне штете на име неисплаћених месечних износа инвалиднине за период од јануара 2021. године закључно са јануаром 2022. године, износе са законским затезним каматама: од 114.540,88 динара почев од 25.02.2021. године, 124.252,96 динара почев од 25.03.2021. године, 118.644,92 динара почев од 25.04.2021. године, 117.086,40 динара почев од 25.05.2021. године, од 122.743,32 динара почев од 25.06.2021. године, од 122.102,24 динара почев од 25.07.2021. године, од 122.247,00 динара почев од 25.08.2021. године, од 122.331,60 динара почев од 25.09.2021. године, од 121.694,28 динара почев од 25.10.2021. године, од 121.521,32 динара почев од 25.11.2021. године, од 122.609,84 динара почев од 25.12.2021. године, од 124.170,24 динара почев од 25.01.2022. године и од 129.975,65 динара почев од 25.02.2022. године, па све до исплате и **ОДБИЈА СЕ** тужбени захтев да се тужена обавезе да тужиоцу исплати на име накнаде материјалне штете – неисплаћених месечних износа накнаде за ортопедски додатак за период од јануара 2021. године закључно са јануаром 2022. године, износе са законским затезним каматама: од 32.290,78 динара почев од 25.02.2021. године, од 35.028,76 динара почев од 25.03.2021. године, од 33.447,77 динара почев од 25.04.2021. године, од 33.008,40 динара почев од 25.05.2021. године, од 34.603,17 динара почев од 25.06.2021. године, од 34.422,44 динара почев од 25.07.2021. године, од 34.463,25 динара почев од 25.078.2021. године, од 34.487,10 динара почев од 25.09.2021. године, од 34.307,43 динара почев од 25.10.2021. године, од 34.258,67 динара почев од 25.11.2021. године, од 34.565,54 динара почев од 25.12.2021. године, од 35.005,44 динара почев од 25.01.2022. године и од 36.642,08 динара почев од 25.02.2022. године, па све до исплате, и **ОБАВЕЗУЈЕ СЕ** тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 110.250,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате, у року од 8 дана.

Образложење

Први основни суд у Београду је донео пресуду 31П 52938/21 дана 14.06.2022. године, којом је у првом ставу изреке одбио предлог тужене за прекид поступка; у другом ставу изреке, дозволио преиначење тужбе према поднеску тужиоца од

28.02.2022. године; у трећем ставу изреке усвојио тужбени захтев и обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде материјалне штете – неисплаћених месечних износа припадајуће инвалиднине за период од маја 2019. године, закључно са јануаром 2022. године исплати појединачно наведене новчане износе за законском затезном каматом како је одређено у том ставу изреке; у четвртном ставу изреке обавезао тужену да тужиоцу на име накнаде материјалне штете – неисплаћених месечних износа припадајуће накнаде за ортопедски додатак за период од маја 2019. године закључно са јануаром 2020. године, исплати појединачно одређене месечне новчане износе са законским затезним каматама како је одређено у том ставу изреке; у петом ставу изреке обавезао тужену да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 143.250,00 динара са законском затезном каматом почев од дана када се стекну услови за извршење па до исплате; у шестом ставу изреке одбио захтев тужиоца за законске затезне камате на досуђени износ трошкова парничног поступка почев од дана пресуђења до дана када се стекну услови за извршење и у седмом ставу изреке ослободио тужиоца обавезе плаћања судских такси.

Апелациони суд у Београду је донео пресуду Гж 4262/22 дана 09.11.2022. године, којом је одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П 52938/21 од 14.06.2022. године, у првом, другом, трећем, четвртном и петом ставу изреке.

Против наведене другостепене пресуде је тужена изјавила благовремену ревизију позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао разлоге ревизије тужене према одредбама члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/2011 ... 10/2023) према којој је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотри правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија) и одлучио да дозволи посебну ревизију ради разматрања правних питања у интересу равноправности грађана која се постављају у конкретној парници. Стога је одлучено као у првом ставу изреке по одредби члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Побијаном правноснажном пресудом је делимично погрешно одлучено о тужбеном захтеву тужиоца за накнаду материјалне штете, због погрешне примене материјалног права.

Пресуда је донета без битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиоцу је решењем Секретаријата за здравство, борачку, социјалну и дечију заштиту СО Приштина 04 бр. ... од 04.04.1997. године, признато својство цивилног инвалида рата прве групе са 100% телесног оштећења трајно, са правом на личну инвалиднину почев од 01.01.1997. године па надаље све док постоје законски услови за коришћење оствареног права у износу од 100% од месечне инвалиднине који припада војном инвалиду прве групе. Решењем Секретаријата за здравство, борачку, социјалну и дечију заштиту СО Приштина 04 број

...-...од 24.04.1997. године је тужиоцу као цивилном инвалиду рата прве групе са 100% телесног оштећења трајно, признато право на ортопедски додатак првог степена у месечном износу од 459,00 динара почев од 01.03.1997. године, па надаље, све док постоје законски услови за коришћење остварених права. Тужена није исплаћивала тужиоцу инвалиднину и накнаду за ортопедски додатак почев од марта 1999. године. Утврђени су и износи неисплаћене припадајуће инвалиднине и неисплаћене накнаде за ортопедски додатак за период од маја 2019. године, закључно са јануаром 2022. године, на чију исплату је тужена обавезана, са законским затезним каматама почев од 25. дана у месецу за претходни месец.

На основу утврђеног чињеничног стања су нижестепени судови закључили да је тужена одговорна за штету коју је њен орган проузроковао тужиоцу, јер је тужена била у обавези да тужиоцу исплаћује припадајуће месечне износе инвалиднине и накнаде за ортопедски додатак све док за то постоје законом прописани услови, али је без оправданог разлога престала са исплатом накнада као стеченог права тужиоца, чиме је тужиоцу причинила штету коју је дужна да надокнади. Нижестепени судови закључују да тужена није доказала да су престали да постоје законски услови за остваривање утврђених права тужиоца која су призната решењима за која закључују да не указују на постојање привремене ситуације, већ производе правно дејство све док у прописаном управном поступку не буду измењена или укинута. Обавеза тужене на исплату, односно накнаду штете коју тужилац трпи због неисплаћивања признатих инвалиднина и накнада за ортопедски додатак нижестепени судови заснивају на одредби члана 172. Закона о облигационим односима.

Ревизијски суд је применом релевантног материјалног права оценио да су нижестепене одлуке правилне у делу у којем је одлучено о тужбеном захтеву тужиоца за обавезивање тужене на накнаду штете у виду неисплаћених месечних инвалиднина и накнада за ортопедски додатак за период од маја 2019. године закључно са децембром 2020. године. Ревизијски суд оцењује, како је изражено у правноснажним пресудама и пресудама овога суда у предметима у којима је одлучено о тужбеним захтевима који се заснивају на битно истом чињеничном основу, да је тужилац трпео штету због неплаћања од стране органа тужене износа на име инвалиднине и ортопедског додатка на која је тужилац стекао право решењима на која се позива. Како је правна природа обавезе тужене накнада штете, то се и рок застарелости рачуна према одредбама из члана 376. став 1. и 2. Закона о облигационим односима. Тужилац је претрпео штету неисплаћивањем предметних накнада за сваки месечни износ почев од 25. у наредном месецу, и од тада до подношења тужбе није прошао застарни рок од 3 године, те потраживања нису застарела. Тужилац има право на законску затезну камату на сваки појединачни месечни износ накнаде почев од 25. у наредном месецу до исплате, по одредбама члана 277. став 1. ЗОО почев од наведених датума, јер је од тада тужена у доцњи са испуњењем новчане обавезе коју дугује тужиоцу на име накнаде штете. Одговорност тужене заснована је на одредби члана 172. став 1. Закона о облигационим односима. Орган тужене је проузроковао штету тужиоцу. Ревидент неосновано оспорава пасивну легитимацију тужене, јер је до непоступања у остваривању права тужиоца дошло пропуштањем надзора над законитошћу рада од стране органа тужене. Ревизијски суд прихвата оцену нижестепених судова о правном дејству решења којима су тужиоцу утврђена права на инвалиднину и на ортопедски додатак. Код чињенице да је тужилац остваривао примања по основу који је утврђен тим решењима, на туженој је био терет доказивања да су решења стављена ван снаге пре истека периода за који је потраживање досуђено. Такође, тужена није доказала да је тужиоцу престало право на

инвалиднину односно на ортопедски додатак за период до јануара 2021. године, односно да је за остваривање права раније престао законски услов.

Међутим, нижестепени судови су пропустили да примене одредбе Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица („Службени гласник РС“ број 18/20). Тим законом уређују се права и услови за остваривање права и цивилних инвалида рата, између осталих на личну инвалиднину и на ортопедски додатак.

Законом о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, којим су уређена права и услови за остваривање цивилних инвалида рата, за која се средства обезбеђују у буџету Републике Србије и буџету јединице локалне самоуправе (члан 1. и члан 4.) прописано је да држављанство Републике Србије, као услов прописан законом, подразумева постојање тог држављанства у време подношења захтева за признавање, као и за време остваривања права признатих по том закону (члан 31). Права по том закону су и лична инвалиднина и ортопедски додатак (члан 32). Та права одређују се у месечним износима и доспевају након што решења о признатом праву постане коначно и правноснажно, а исплаћује се уназад (члан 33). Према одредби члана 191. наведеног закона, кориснику који нема држављанство Републике Србије коме су призната права по законима који престају да важе почетком примене овог закона, престају призната права даном почетка примене овог закона уколико није стекао држављанство Републике Србије (осим за ратног војног инвалида који је стекао право по основу члана 5. тачка 2. - 7. до ступања на снагу овог закона). Тужилац је стекао право на инвалиднину са признатим својством цивилног инвалида рата, као и право на ортопедски додатак, према наведеним решењима Републике Србије, Косово и Метохија, Скупштина града Приштине, по прописима који су престали да важе почетком примене овог закона. Према одредби члана 211. став 1. наведеног закона, даном почетка примене овог закона престаје да важи и Закон о правима бораца, војних инвалида и чланова њихових породица („Службени гласник СРС“ бр. 54/89 и „Службени гласник РС“ бр 137/04, 69/12- УС и 50/18) и Закона о правима цивилних инвалида рата („Службени гласник РС“ бр 52/96) на основу којих су донета решења на којима тужилац темељи право на инвалиднину и на ортопедски додатак. Према цитираним одредбама, битно је било да тужилац докаже да има држављанство Републике Србије и на дан ступања на снагу наведеног закона. Закон о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица ступио је на снагу 8. дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“ и примењује се од 01.01.2021. године.

Према одредбама члана 199. став 1. Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида рата и чланова њихових породица, првостепени орган, по службеној дужности, до дана почетка примене овог закона донеће решења којима ће права признати по прописима који важе до почетка примене овог закона превести и признати у складу са овим законом, па тако и личне инвалиднине и ортопедски додатак.

О свим наведеним околностима који се тичу евентуалних права тужиоца по поступању на снагу и од почетка примене Закона о правима бораца, војних инвалида, цивилних инвалида и чланова њихових породица, које су од значаја за остваривање права на инвалиднину и ортопедски додатак од стране тужиоца у периоду од 01.01.2021. године па надаље, на који период се односи тужбени захтев, тужилац није навео ниједну релевантну чињеницу, према којој би могао та права остваривати и у

овом периоду. Напротив, и за тај период тужилац темељи захтев на решењима чије важење је престало, па органи тужене нису ни били у обавези да по таквим решењима поступају. Према томе је тужбени захтев тужиоца неоснован за период од 01.01.2021. године до закључно јануара 2022. године. Стога је Врховни суд на основу одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку у том делу преиначио нижестепене пресуде и одбио тужбени захтев.

Према коначном успеху странака у парници преиначена је и одлука о трошковима првостепеног и другостепеног поступка. Тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износима од по 16.500,00 динара за састав тужбе и два образложена поднеска, за приступ пуномоћникана два одржана рочишта по 18.000,00 динара и на једно неодржано рочиште 9.750,00 динара, те трошкове вештачења 15.000,00 динара, укупно 110.250,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности одлуке до исплате, применом одредаба члана 153. и 154. Закона о парничном поступку и одредбама Адвокатске тарифе.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић